

# KISGRAFIKA



49. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.

Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519., internetcím: [www.kisgrafika.hu](http://www.kisgrafika.hu)

Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Király Zoltán, dr. Soós Imre

Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár; e-mail: [info@kisgrafika.hu](mailto:info@kisgrafika.hu)



*Kőhegyi Gyula fametszete, X2 (2009), 90×108*

## TARTALOM

Hamarosan megnyílik a Van Gogh Village Neuenben (Soós Imre)

Családi kör – László Anna és Tóth Péter kiállítása Szegeden (Zenei József)

Három grafikus közös tárlata (Király Zoltán)

Tavaszi Noémi új kiállítása (Király Zoltán)

Erdélyi grafika „Itt és most” (Ürmös Péter)

Hit és művészet mesés világ (Vasné Tóth Kornélia)

N. Török János kisgrafikai alkotásjegyzéke 2. rész (Török Katalin)

HÍREK – LAPSZEMLE – KÖNYVSZEMLE – EGYESÜLETI HÍREK

# 2010/1

KÉSZÜLT A NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL



## HAMAROSAN MEGNYÍLIK A HOLLANDIAI VAN GOGH VILLAGE NUENEN

2010 nyarán nagyszabású ünnepség színhelye lesz az Eindhoven szomszédságában lévő Nuenen város. Nevét nuenen-nek kell kiejteni és ez a művészet történetének egyik „szent helyét” jelenti. Ugyanis *Van Gogh* 37 évig tartó életének leghosszabb festői korszakát élte meg ezen a vidéken, ahol apja a reformátusok lelkipásztora volt. Az alig 30 éves fiatalember művészete itt bontakozott ki. 1883-tól két évig élt itt, miközben 300-nál több rajz és olajfestmény került ki kezei közül. Megfestette a tájat, a vízimalmokat, apja parókiáját és a templomát, de szenvedélyesen keresett témát a parasztok szalmatetős házaiban, a takácsok műhelyében is. Itt festette meg hollandiai korszakának főművét, a „Krumplievők” című olajképet, mely ma az amszterdami Van Gogh Múzeum és egyben Németalföld művészetének egyik jelképe.

Nuenen polgárai múltuk értékeinek tudatában ápolták itt a festő emlékét. Már 1976-ban létrejött a Van Gogh Dokumentációs Központ. Megalapítója, *Ton de Brouwer*, egy egykori szövetségben szerzett helyet a művész munkásságával kapcsolatos

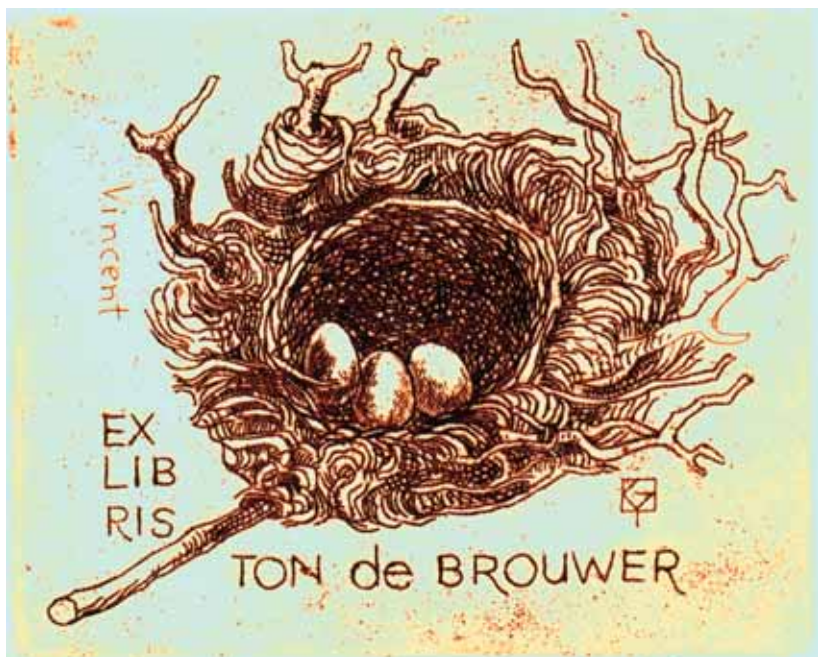
általán kitűnően szerkesztett katalógusban Európa számos országából származó 50 ex libris képe volt látható. Köztük 23 magyar alkotás.

Nem hagyhatjuk említés nélkül azt a néhány nagyméretű grafikát sem, melyek a 20. század magyar művészetét képviselik. Szám szerint a legtöbb darabból áll *Kéri Imre* rézkarc-sorozata, mely Vincent életének állomásait idézi. *Lázár Sándor* tusrajzai a holland mester arcvonásait vizsgálják. Egy budapesti napilap közölte először 1982-ben *Tardi Sándor* linómetszetét Van Gogh virágairól.

Az elmondottak alapján talán említeni sem kellene, hogy Nuenen gyűjteményében megtalálható a Magyarországon Van Goghról megjelent valamennyi monográfia és folyóiratbeli közlemény is.



*Kőhegyi Gyula linómetszete, X3/2 (2009), 44×50*



*Kőhegyi Gyula rézkarca, C3 (2009), 44×50*

emlékeknek. Az intézmény idővel országos hírnevet szerzett magának kiállításai, kiadványai és látogatottsága révén. Napjainkra kinőtte keretét. Az eljáróság bölcs döntése volt, hogy az egykori városháza épületét ajánlotta fel, ahol az átalakítási munkák után, 2010 folyamán megnyitja majd kapuját a VAN GOGH VILLAGE NUENEN.

A kultúrközpont megnyitása nekünk, magyaroknak is ünnepi alkalmat jelent. Ugyanis kultúránk számos, igen becses alkotása lesz jelen Nuenen újjászülető intézményében. A lapunk érdeklődési körébe tartozó kisgrafikák közül szép számmal találhatók itt a Van Gogh művészetére utaló ex librisek, mintegy 10 magyar grafikussművész alkotása. Közöttük a legtöbb ilyen művével szerepel az 1994-ben elhunyt *Fery Antal* mester és a közelmúltban 75. születésnapját ünneplő *Kőhegyi Gyula*. 2003-ban kiállításon mutatta be a gyűjteményt *Ton de Brouwer*. Az

Végül ugyancsak Nuenenben látható a világ összes Van Gogh-érmének egy-egy példánya is, köztük *Ferenczy Béni* által 1936-ban mintázott kétoldalas bronzérem-remek is. Ez utóbbit a magyar művész a világon elsőként alkotta meg. Ezekből a művészermekből 1990-ben rendezett kiállítást a Dokumentációs Központ. Az eseményt a centenáriumi Van Gogh évforduló programfüzete is hirdette, megemlítve, hogy a tárlat anyagában túlnyomó többségben magyar szobrászok szerepelnek. Mindez nem túlzás, mert itt Hollandiában több művével olyan neves magyar művészek is jelen vannak, mint *Martsa István*, *Kiss Kovács Gyula* és *Szlávics László*.

A Nuenenben most megvalósuló VAN GOGH VILLAGE elgondolóját és megvalósítóját meleg rokonszenvvel köszöntjük, az eredményhez gratulálunk és az intézmény sikeres működését kívánjuk!

*Soós Imre*



*Kőhegyi Gyula linómetszete, X3 (2009), 65×65*



## CSALÁDI KÖR LÁSZLÓ ANNA ÉS TÓTH PÉTER KIÁLLÍTÁSA SZEGEDEN

László Anna grafikusművésznék és fiának, Tóth Péter képzőművésznék a CSALÁDI KÖR című kiállítása megnyitóját Vizsolyi Livia fagottművész zenéje foglalta keretbe 2009. augusztus 28-án, Szegeden, a DÉMÁSZ Zrt. Klauzál téri székházának impozáns aulájában.



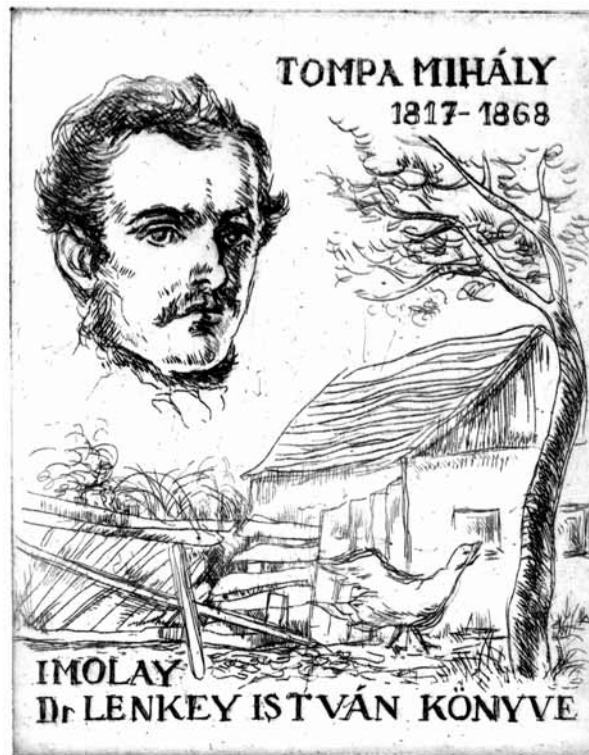
László Anna rézkarca, C3, 70×97

A művészcsalád harmadik tagja, Tóth Zoltán tanár mutatta be a kiállító művészeket, a közreműködő Vizsolyi Livia művészt és Tandi Lajost, a Szeged folyóirat főszerkesztőjét.

Tandi Lajos igazi alkotótársaknak mutatta be a kiállító művészeket; az édesanyát és a művészi pályán őt követő fiát. Méltatta László Annának, kortársunknak eddigi sikeres művészi munkásságát. Fia pedig – véleménye szerint – nagy reményekre jogosító jövő előtt áll. Most az a régi vágya teljesülhet, hogy érzékelje, értékelje és talán választ is kapjon régóta izgató kérdésére: miért és hogyan jön át a szülők világa, tehetsége és példája? A tudás, az akarat, a törekvés hogyan jut érvényre...? A válasz megválaszolhatatlanul nehéz. Az itt kiállító mindkét művész – tanúsítják az itt látható művek – segíti a másikat a számukra meghatározó élményeket adó természet szeretetének képi megformálásában. Ebből pedig olyan élmények és művek keletkeznek, amelyeket grafikában, akvarellben és zománcképekben megörökítve, ilyen kiemelkedő szintű műveket tárnak elének ezen a kiállításukon. Ez a közös gondolkodás és egymás művészi erősítése immár több mint egymás mellettség; ez valódi alkotói kör és alkotótársi kapcsolat – mondta Tandi Lajos.

László Anna művészetét, bravúros rajztudását sokan ismerjük és csodáljuk (Orchideák, Kérészek, Gyökerek, Dunántúl). Lírai alkatából eredően ez a fölüeny szakmai tudás teszi lehetővé számára, hogy a rajzlapon újrateremtse az általa érzékelt világot, és a néző már általa látva-teremtve csodálkozzon rá, fedezze fel a bennünket körülvevő világ ezernyi szépségét. Ezt a szellemiséget érezzük meggyőzőnek mindem munkájában.

A tűzzománc ősi műfaj. László Anna művészi szintű alkalmazója a nagy szakmai tudást és biztonságot kívánó technikának. Neki sikerült az általa teremtett művekben is új minőséget teremtenie (Törés, Tiszavirágok, Páva, Fehér akt).



László Anna rézkarca, C3, Op. 91, 98×77

Tóth Péter logikája által fegyvelmezve, biztos kézzel irányítja tollát a papíron. Az egymás mellett futó vonalak szoros párhuzamossága és mégis fügáként burjánzó, csavarodó, megszűnő és egymásból induló gazdagsága nyugöz le bennünket. Világlátása fundamentuma a természet ezernyi csodája (Kik vagyunk..., Szárny, Ősmadár, Rovar, Enyészet). A természet, a táj ezernyi szépségét bravúros akvarelljein is csodálhatjuk és fedezhetjük fel újra (A fák árnyékában, A határban, Napraforgók, Arborétumban, Erdő).

Tandi Lajos méltatásában ismételtelen kiemelte Tóth Péter fegyvelmezettséget és tudatosságát a műalkotások létrehozásában. Ezért nem véletlenül írta katalógusa címlapjára: „Semmi sem fontosabb, mint hogy az embernek az érthetlennel állandó kapcsolata legyen.”

Vizsolyi Livia előadásában Telemann: a-moll fagott szólójának hangjai átfogták a kiállítás nyújtotta hangulatot és betöltötték az aula légterét. A zene, a grafikák, az akvarellék és a tűzzománcok keltette emelkedett hangulat egységbe foglalta a sokáig emlékezetessé váló megnyitó keltette élményeinket.

Zenei József



Németh Nándor tusrajza,  
P.1, Op. 242 (1964) 59×35

## HÁROM GRAFIKUS KÖZÖS TÁRLATA

2009. szeptember 10-től 27-ig három grafikusművész közös tárlatát láthattuk a XV. kerületi *Csokonai Művelődési Központ* kiállítási termében. *Kőhegyi Gyula*, *Sajtos Gyula* és *Ürmös Péter* ajándékozta meg újabb összeállítású grafikai lapjainak bemutatásával a művészet kedvelőit. Nem először találkozhatunk itt a műveikkel, néhány év óta különféle tematikus vagy csoportos kiállításokon megcsodálhattuk már mesterségbeli tudásukat, korábbi műveiket. Sok minden más különféle jellemző mellett most, hogy együtt állítanak ki, az is lehet egy összekötő kapocs közöttük, hogy mindhárman a Kisgrafika Barátok Köre Művelődési Egyesület lelkes, aktív, éppen ezért nagyra becsült tagjai. Bár munkáiknak, alkotásaiknak egy-egy részletét vagy periódusát már ismeri a közönség, most mégis a meglepetés erejével hatott az újabb válogatás, mert a régiebb, de eddig esetleg be sem mutatott művek mellett újak, vagy újabb sorozatok is szerepeltek.

**KŐHEGYI GYULA**, aki 1956–61 között neves mesterek, Kmetty János, Hincz Gyula, Ék Sándor és Barcsay Jenő tanítványa volt, 1970-ben pedig ösztöndíjasként Vance-ban, a franciaországi nemzetközi művésztelepen dolgozott, ma is sok műfajban és különféle grafikai eljárásokkal dolgozik. Számos egyéni és csoportos kiállításon állított ki mind itthon, mind külföldön. Rendszeresen részt vesz az országos képzőművészeti kiállításokon, 1965-től pedig a nemzetközi kisgrafikai és ex libris biennálékon. Több évtizede a KBK tagja, s ez nagyban hozzájárult ahhoz, hogy gazdag és változatos kisgrafikai munkásságának talán éppen egyik leggazdagabb területe az ex libris. A kétévenként más-más országban rendezett Nemzetközi Kisgrafikai Kongresszusokra meghirdetett pályázatoknak is gyakori résztvevője. 2002-ben elnyerte a Magyar Grafikaért Alapítvány díját. A lengyelországi Katowicében Pawel Steller fametszeti díjat kapott. A sokszorosító grafikai technikákat: a fa- és linóleummetszetet, a rézkarcot és rézmetszetet egyforma biztonsággal alkalmazza, de alkotásait szemlélve úgy tűnik, leginkább a rézkarcot kedveli. *A Dürer angyala*, *Tóbiás és az angyal*, *Vadaskert*, *Ülő akt* c. lapjai eklatáns példái, hogyan szolgálja ez a technika a témákat. Némely műve erősen magára vonja a szemlélő figyelmét, nem csupán mélyen elgondolkod-

tató mondanivalója miatt, hanem nagyszerű technikai megvalósítása révén is. Kiemelhetjük ezek közül a *Növény és kő* c. lapot, ahol a rézmetszet és az akvatinta vegyes, finom alkalmazása teszi érzékelhetővé számunkra az anyagok minőségét, különbözőségét. Ugyanígy említhetjük a *Halottak napja* c. művét, amely monotípiá eljárással készült, vagy az *Erős vár* cink-karcát, ezeknél a téma és a technika szerves egységét.

Három tablón kaptak helyet Kőhegyi Gyula ex librisei és alkalmi grafikái, illetve azokból csak egy csipetnyi mutatóba, többféle technikával „kivitelezve”, valamint az a hat lapból álló sorozata, amelynek címe: *Van Gogh a kisgrafikákon*.

**SAJTOS GYULA**, aki szintén Kmetty, Barcsay és Ék Sándor, majd Raszler Károly növendéke volt, 1959-ben szerzett grafikus-művésztanári oklevelet a Főiskolán. A biztos kenyérkereseti lehetőség érdekében rajzot tanított az albertfalvai Petőfi Sándor iskolában. Ebből eredően is, eddigi „életműve”, termé-



Sajtos Gyula rézkarca, C3 (1998), 110×70

szetes, hogy nem lehet olyan gazdag, mint azoké a pályatársaié, akik csak a művészetből próbáltak megélni. A pedagógia teljes odaadást követel, az alkotásra a művész-tanárnak csak a szabad idő, vagy a máshonnan megvont órák maradnak. A tanítás mellett jelmez-kivitelezőként is dolgozott az MTV és a Filmgyár részére, sőt restaurátori megbízásokat is vállalt. Mindezek mellett művészete híven követi kora eseményeit, a fiatal, a világra figyelő ember élményeit. Három nagyobb grafikai lapjával kezdi emlékezéseit, amelyek a szörnyű világháborút idézik: *Szuronyok élezése*, *Szönyegbombázás*, és *Tűzszerészek emlékére*. Ugyanígy tragikus eseményt idéz a *Hirosima évforduló* című lapja, amely egyszerű eszközeivel (kereszt ábrázolása) egy pillanat alatt rádöbbeníti az embert a borzalmas tényre. Rajzol ragyogó portrékat (pl. Kazinczy Ferenc arcképe); életképet (börtönrács mögül kitekintő arc); plakát-tervezőként pedig egy költői est meghívójához nagyszerű pegazust rajzol. Mióta átlépte a nyugdíj-korhatárt, egyre gyakrabban jelentkezik a gyűjtők vagy kollégák és barátok által rendelt ex libri-



Kőhegyi Gyula fametszete, X2



sekkel, alkalmi grafikákkal. Kedveli az illusztrációt, illetve irodalmi témák megjelenítését. Láthattuk ezekből az Áprily Lajos egyik versére készült lapját, és *In memoriam József Attila* című rézkarcát, amelyet a költő öt évvel ezelőtt ünnepelt századik születésnapjára készített. A KBK tagjai és a gyűjtők öröme az utóbbi években készült ex libriseiből három tablón mutatott be impozáns válogatást.

A harmadik, legfiatalabb kiállító **ÜRMÖS PÉTER** művész-tanár, aki Pécsen szerzett rajztanári diplomát. Ezt követően Salzburgban litográfiát tanult, majd színdinamikát és építészeti formatervezést a Budapesti Műszaki Egyetemen. Sokoldalúan képzett művész, aki tudását át is kívánja plántálni a jövő tehetségeibe: jelenleg ő a rajztanára az albertfalvai Petőfi iskolának, és a Jaschik Álmos Művészeti Szakiskola művész-tanára is. Amint egyik kiállítási megnyitóján olvasható, külföldi tanulmányútjaiból azok a művészileg meghatározók, amikor két ízben az olasz állam ösztöndíjasaként tanult Itáliában, ahová azóta is gyakran visszajár. Természetesen e tanulmányok művein is nyomon követhetők. E tárlatán központi helyet foglal-



Ürmös Péter linómetszete, X3, 120×85

tak el az utazások által ihletett munkák, a nagyszerű színes rézkarcok. A *Via Róma III.*; *Gótika II.*; *Karnevál*; *Velencei történet* c. művek az antik témák mellett is friss, modern szemlélettel igéznék meg. Gyakran használ egy képen belül vegyes technikai eljárásokat, s ez teszi a témát még intenzívebbé, meghatározóbbá. Emlékeztetsek *Murature rue Strassbourg*, *Elfelejtett dallamok*, *Das Wissenboing* című lapjai.

Ürmös Péter kisgrafikai munkássága széles körben ismert, nem csupán itthon, de külföldön is, hiszen rendszeresen szerepel a világ számos országa által meghirdetett és rendezett kiállításokon Olaszországtól Finnorszáig, a Balkántól a Kis-Baltikumon át Kínáig. Ezúttal láthattuk még kiállításán a *Népi építészeti I-IV.* sorozatát, ex libriseiből pedig három tablón mutatott be válogatást.

Mindhárom művész kiállított alkotásait a magas művészi színvonal jellemzi, ami természetesen mesteri rajzkészségük és tudós tanári felkészültségük gyümölcse. Láthatunk közöttük hagyományos, klasszikus stílusban készült, ugyanakkor teljesen modern hangvételű és mai formai bravúrokkal készített műveket; ám egyetlen úgynevezett „öncélút” sem, mindegyik jelentős mondanivalókat hordoz, nemes és nagyszerű esztétikai élményt nyújt. Öröm volt újra végigjárni, ha csak mozaikokban is, művészpályájuk néhány „sétányát” vagy állomásait és gazdagodnunk általuk.

*Király Zoltán*

## TAVASZI NOÉMI ÚJ KIÁLLÍTÁSA

Amint ismeretes, a magyar közvélemény az idén ünnepli nagy zeneszerzőnk, a magyar opera megteremtője, Erkel Ferenc születésének 200. évfordulóját, s ezért a 2010-es esztendő „Erkel-év” is lesz a kulturális szférában. Sok-sok rendezvény készül majd az év folyamán ennek jegyében. S ebből éppen a



Tavaszy Noémi: Bánk Bán

legelső került most megrendezésre a budai várnegyedben, a Szentháromság téri Magyar Kultúra Alapítvány székházában, ahol *Tavaszy Noémi* festő-grafikusművész mutatta be legújabb grafikai sorozatát, amelynek címe:

ERKEL FERENC EMLÉKÉRE.

A tárlaton tulajdonképpen három neves magyar művész együttműködésének a végeredményét láthatta a közönség. Kátóna József, az író 1815-ben drámát írt, „Bánk bán, Magyarország Nádorispánja” címmel, amelynek – gondolatban – megformálta valamennyi szereplőjét, vagyis megszemélyesítette újra a történelmi eseményt. II. Endre magyar királyt, feleségét Gertrudis királynét, Bánk bánt és feleségét, Melindát, Ottót, az álnok csábítót, Tiborcot, a népet megszemélyesítő pa-



Tavaszy Noémi: II. Endre

rasztembert, Petur bánt, és akik a cselekmény folyamán megjelennek a színpadon.

A drámát 1861-ben Erkel Ferenc megzenésítette és ezzel indult sikeres, hódító útjára a *Bánk bán* című opera. Természetesen a szereplők, az alakok a nagy zeneszerző képzeletében zenei megformálást is kaptak, megszólalásuk, áriáik mind-egyiküknél jellemző egyéniségükre.

Amikor a darab színpadra kerül, a rendezők és a jelmeztervezők szokták megjeleníteni, megtervezni a szereplők öltözetét, hol teljesen korhűen, hol fantáziájukra vagy szakmai tudásukra támaszkodva.

Most, ezen a tárlaton Tavaszy Noémi a festő- és grafikusművész gondolta és álmolta újra a *Bánk bán* szereplőinek a sorát, ezúttal a saját művészi ihlete segítségével. Rendkívül karakteresen, jellemüknek megfelelően állnak előttünk a történet szereplői, fantáziadús színekkel ábrázolva. Illetve, néhány alak kétféleképpen, fekete-fehér és színes grafikán is látható a kiállításon. Amint a művésznő elmondta, az alakokról először linómetszet és fekete nyomat készült, majd különféle technikai eljárásokkal színezte a pazar öltözékeket, mentéket, női ruhákat stb. Így a vegyes technikájú grafikák élénk, intenzív színhatása révén a néző szeme előtt szinte megelevenedik a történelmi dráma minden alakja.

A kiállítást Dr. Koncz Gábor, a Magyar Kultúra Alapítvány igazgatója nyitotta meg. Kiemelte, öröm számára is, hogy az Erkel év „éppen itt, éppen most és éppen Tavaszy Noémi grafikai sorozatával kezdődik, s ez az első budapesti program, amelyet Erkel Ferenc emlékének szenteltek”.

Az ünnepélyes megnyitót követően az Alapítvány igazgatója meginvitálta a közönséget az éppen ott kezdődő, a „Régiók találkozása a Magyar Kultúra Napján” című hangversenyre. Az élő zene által így folytatódott a méltó megemlékezés Erkel Ferencről.

Király Zoltán

## ERDÉLYI GRAFIKA „ITT ÉS MOST”

A Vármegye Galéria „Időhidak” címmel programsorozatot indított, amelynek keretében erdélyi grafikusok alkotásaiból rendezett februárban kiállítást.

Az „Itt és most” című válogatás részben retrospektív, részben pedig jövőbe tekintő profillal mutatott be már klasszikusnak számító, de sajnos köreinkből már korábban eltávozott mesterektől néhány örökérvényű alkotást, de ugyanakkor a hagyományokat folytató kortárs alkotók művei is helyet kaptak az összeállításban. Erre a kettősségre utalt a kiállítás megnyitóján Dr. Losonci Miklós művészettörténész is, aki nagyon sok művészettörténeti párhuzammal érzékeltette az erdélyi grafikának azon egyedi sajátosságait, amelyek egyúttal az európaiságot is messzemenőig kifejezik. Találó példákkal érzékeltette az erdélyi létben oly fontos közművelődés meghatározó szerepét és életben tartó erejét. Reményik Sándor gondolatát kiegészítve („ne hagyjátok a templomot, az iskolát és a kultúrát”) a kultúrának az identitást védő és biztosító rendeltetését emelte ki, amely a helytállás egyik záloga is egyben. „Az erdélyi művészetnek van egy olyan karaktere – ahogy fogalmazott –, hogy az erdélyiség fogalmán és minőségén belül a legszen-  
tebb magyar és emberi eszményeket valósította meg minden kompromisszum nélkül.”

A megnyitón a KBK egyesületet számos tagunk képviselte, akik örömmel láthatták a falakon azokat a kisgrafikákat és könyvjegyeket, amelyekből néhány a saját gyűjteményekbe is bekerülhetett. Így Imets László, Molnár Dénes, Torró Vilmos és Vecserka Zsolt metszetei, Cseh László rézkarca, valamint Nagy Pál rajza kerültek egymás mellé, ami nagyon jó rendezői meglátásnak bizonyult. A számítógépes kisgrafika Kerékyártó Lászlónak köszönhetően újdonságként szerepelt ebben a válogatásban. Átterve a sokszorosított képgrafikára, a sort Gy. Szabó Béla briliáns fametszetével, illetve Deák Ferenc és Xantus Géza mélynyomású lapjaival kezdhetjük, hiszen ők is jobbra a kisgrafikák által ismertek a gyűjtők számára. Különleges hatást ért el Székely Géza több lemezről és több színnel nyom-



Portik Sándor (RO): Szülőföld (linómetszet, X3)

tatott művével. A kolorista munkák legtöbbje egyedi megoldással és vegyes technikával készült, így „színesítették” a tárlatot Bardócz Lajos, Bíró Gábor, M. Lovász Noémi, Miklós János alkotásai. Legtöbben az autonóm rajz valamelyik válfaját művelve jutnak el egyfajta esztétikai minőséghez, ahogy Dr. Losonci Miklós fogalmazott: „szinte a rajznak a minimális lép-

tékével közelítik meg a maguk álmait”. Hozzátette, hogy minden fájdalmas sorscsapás ellenére a művek szellemisége egészséges életerőt sugároz, amely optimizmust kelt a nézőben is. Az autonóm rajzi kompozíciók némelyike sokszorosító eljárással készült, de nem ez a jellemző; Árkossy István, Haller József, Paulovits László, Péter László, Plugor Sándor, Tóth Dezső, Vilhelm Károly művei képviselik ezt a műfajt. Mindegyikükre érvényes a megnyitón elhangzó méltatás azon megállapításai, miszerint „ők a korszerűséget olyan léptékben és olyan mértékben fogadják el, amit hozzá lehet kötni az erdélyi néplélekhez, a magyar karakterhez és a művészi követelményekhez.” Ahogy minden kiállítás szolgál meglepetésekkel, „itt és most” örömmel fedezhettük fel Portik Sándor, Gálffy Bódi Tamás és Varga Tamás metszeteit, amelyek az erdélyi fametsző hagyományok méltó folytatásának ígéretét hordozzák. A fenti művészek alkotásaikkal kiválóan szemléltették azt a széles skálát, amely a reprezentatív magyar grafika többszólalmúságát példázza, és amely Kós Károly vagy Zsögödi Nagy Imre művészetétől kiindulva, Kondor Béla munkásságáig bezárólag nemcsak a huszadik századi, hanem a mai kortárs grafikánkra jellemző.

Ezekkel a szavakkal zárta megnyitó beszédét Dr. Losonci Miklós:

„Természetesen azért örvendezünk mindannyian, mert valamiképpen az itt látható grafikák érzékeltetik a jövőnket. Érzékeltetik azt, hogy Erdélynek is van jövője, Magyarországnak is van jövője.”

Ürmös Péter

## HIT ÉS MŰVÉSZET MESESZÉP VILÁGA

Csiby Mihály ars poeticája

„A látható láthatatlan” c. könyve kapcsán

A tél folyamán alkalman nyílt ellátogatni Csiby Mihály (1922-) festő- és grafikusművészhez. Hosszasan elbeszélgettünk, nagyon megragadott a sokat túrt és sokarcú művész egyénisége. Alkotásait, munkásságáról írt könyveit nézegetve került kezembe „A látható láthatatlan. Hit és művészet meseszép világa” (2004) c. önéletrajzi jellegű műve, mely művészeti munkásságának többféle irányáról ad számot, és ennek az ismerete nélkül nem lehet teljes a művészről alkotott képünk. Ezért döntöttem úgy, hogy e munkáján keresztül betekintést nyújtok Csiby Mihály ars poeticájába.

A szerző korábban megjelent összefoglaló műveihez – „Szu-rágta 1459 nap” (1995), „Kisgrafika-ex libris” (1998), „Nem kell többé tücsökzene” (2000) – hasonlóan e könyv is személyes tanúságtétel, számadás. Erre utal a mottó: „Már elhagytak mindenek / Nincsen szív az emberekbe: / Hadd öntsem ki hát vas kebletekbe / Szívem bús panaszait” (Csokonai Vitéz Mihály: A füredi parton, 1798)

A cím egy transzcendentális élményre hív. A láthatatlan láthatóvá tétele nagy kihívás a művész és a befogadó számára is. Csiby Mihály formakincsének egyik fontos vonulata elvont, transzcendentális tartalmak kifejezése, vallásos tartalmak formába öntése. Ahogy könyvében a szerző maga is megfogalmazza: az egyházművészet alkalmazott művészet, legfőbb kötöttsége az alárendeltség az egyházi dogmáknak és liturgiának, és célja az eszme láthatóvá lényegítése. A műben részleteket láthatunk az általa készített falképekből, pl. a dányi, izsáki, romhányi, rimóci, ócsai katolikus templomokból. A

dányi templom 13, az erdőtarcasai templom 4 üvegfestménye is az ő munkáját dicséri. Csiby Mihály vallásos érzékenysége, a Teremtő és a teremtett világ dicsérete szólal meg ezen alkotásokon keresztül. A művész hitvilága szorosan kapcsolódik természettudományos látásmódjához, alkotásai ún. transzmatériális képek.

Természettudományos érdeklődése közvetlenül jut kifejeződésre a növény- és állatvilág ábrázolásakor, főként a rovarvilág aprólékos bemutatása során. A Természettudományi Múzeumnak negyven éven át volt külső munkatársa, illusztrátora. Több ezer rovar képét ábrázolva, a mikrovilág szín- és formagazdagsága nyitotta meg a szemét a makrovilágra, többek között a modern egyházművészetre – írta Kovács István, a Természettudományi Múzeum főigazgató-helyettese a művészről. Csiby Mihály, az Új Ember katolikus hetilap grafikusja, több imakönyv illusztrátora egyházművészeti tevékenységéért VI. Pál pápától kitüntetett érmet kapott.

Kisgrafikai munkássága összefonódik vallási és természettudományos érdeklődésével, ugyanakkor ex libriseivel az irodalom, a zene és a magyar történelem jeles személyiségeit és eseményeit is megörökíti. Példák erre: Dr. Lékai László bíboros; Kozár Gyula plébános, néprajzkutató, a KALOT egyik alapítója; Magyar Ferenc író, újságíró; Dr. Rajeczky Benjamin zenetörténész, népzene kutató; Tamási Orosz János irodalomtörténész, író, költő; Tóth Sándor író, főiskolai tanár; Somogyi Károly esztergomi kanonok, a szegedi könyvtár alapítója nevére készített ex librisek.

Csiby Mihály a művész, a szovjetunióbeli elhurcoltatás, a „malenkij robot” éveit hittel túlélő ember művein keresztül neveli, formálja közönségét: mélységes életigenlésre, humanizmusra, a Teremtő és a teremtett világ megismerésére, szépségeinek felfedezésére. Magáénak érzi és hirdeti a Teilhard de Chardintól származó, a Keresztény Művészek Nemzetközi 1969-es Kongresszusa (SIAC) mottóját is választott gondolatot: „A cél egy emberhez méltó föld – egy megformált környezet –, ami lehetővé teszi az embernek, hogy képességeit a legnagyobb mértékben kibontakoztathassa, teljes énjé személyiséggé váljék”. Örök érvényű üzenet ez mindannyiunk számára.

Vasné Tóth Kornélia



Csiby Mihály linómetszete, X3, Op. 64 (1981), 84×55



## NEMES TÖRÖK JÁNOS KISGRAFIKAI ALKOTÁSJEGYZÉKE 2. RÉSZ

(Összeállította Török Katalin, a művész leánya. Lektorálta Soós Imre)

101. Alk. ILLYÉS DOKTORÉK LAKÁSAVATÓRA SZÓLÓ MEGHÍVÓJA 1942. I. 24. (Vidám társaság enni-inni-valóval Illyésék házához tart) C3, 93×115 mm
102. Exl. EX LIBRIS BEÖKÖNYI (Családi címer, alatta kúria jellegű épület. A kettő között Beökönyi feliratú szalag) P1, 107×78 mm
103. Alk. BUÉK NEMES TÖRÖK JÁNOS 1944 (Olajágot tartó angyal és kardot tartó vértés lovag kis óraházban) P1, 155×115 mm
104. Alk. BOLDOG UJÉVET KIVÁN A M.E.G.E. (Emelvényen ülő kosztümös fiatal férfi kártyákat ír és dob le az alatta álló férfi kötényébe) P1, 151×103 mm
105. Alk. BÉKÉS UJÉVET KIVÁN SÁRDY ENDRE 1944 (Várkapuban mosolygó vértés lovag szegre akasztja kardját) P1, 110×100 mm
106. Ismeretlen
107. Ismeretlen
108. Alk. BÉKÉS BOLDOG KARÁCSONYT KIVÁN DR POLICZER (Olajágot és karácsonyfát a kezében tartó huszár, előtte két kis angyal) X2, 80×109 mm
109. Alk. BUÉK SZABÓ ISTVÁN UJVERBÁSZ (Angyal repül a házak felett, kezében lóhere és olajág) X2, 75×46 mm
110. Alk. BOLDOG BÉKÉT KIVÁNNAK ILLYÉS DOKTORÉK 1944 (Békegalamb fészket tartó fa körül vidám társaság körtáncot lejt) C3, 113×84 mm
111. Alk. NEMES TÖRÖK KATALIN MARGIT MEGSZÜLETETT 1944. VII. 16. (Főkötös, pólyás baba) X2, 80×60 mm



112. Alk. BŐSÉGES BOLDOG BÉKÉS UJESZTENDŐT KIVÁN N. TÖRÖK JÁNOS ÉS CSALÁDJA 1946 (A művésznek ételt-italt hoz tálcán három gyereke) X2, 111×86 mm
113. Exl. EX LIBRIS JOANNIS TÖRÖK (Hátán pegazust cipelő férfi) X2, 60×39 mm
114. Ismeretlen
115. Alk. BOLDOG UJÉVET KIVÁN TÖRÖK JÁNOS 1947 (Rajztábla előtt dolgozó művész gyerekei társaságában) C3, 75×59 mm
116. Alk. SZŐCS ÁRPÁD ÉS SZAKOS ILONKA MEGKÖSZÖNIK AZ ESKÜVŐJÜKRE KAPOTT JÓKIVÁNSÁGOKAT (Ámor-szerű figura tálcán két átlótt szívet visz) C3, 118×87 mm

## OPUS-SZÁM NÉLKÜL Hozzávetőleges időrendben

- Alk. BOLDOG UJÉVET KIVÁNNAK ILLYÉS DOKTORÉK 1947 (Léken horgászó férfi, mellette kucsmás, muffos női figura) C3, 60×77 mm
- Alk. DR. GERUSKA LÓRÁND ÉS NEJE BOLDOG ÖRÖMMEL JELENTIK, HOGY KISLÁNYUK SZÜLETETT 1948. MÁJUS 7. (Táskában pólyás-baba Sára feliratot tart a kezében) C3, 88×72 mm
- Alk. ILLYÉS DOKTORÉK SZÍVBŐL GRATULÁLNAK 1848 – 1948 (Illyés doktor és felesége egy paragrafus jelben virágot, szívet tart a kezében) C3, 82×60 mm
- Alk. HÁZASSÁGKÖTÉSÜNK 10 ÉVES ÉVFORDULÓJÁNAK EMLÉKÉRE ZUBOR BÉLA ÉS CSALÁDJA 1939 – 1949 (Görnyedt férfi talicskában kislányát tolja, hátán felesége ül) C3, 73×115 mm
- Alk. TIZÉVES HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓNK EMLÉKÉRE ILLYÉS DOKTORÉK 1949 (Női alak a szakadékból hátizsákos férfit húz fel kötéllal) C3, 129×70 mm
- Alk. BOLDOG UJÉVET KIVÁNNAK ILLYÉS DOKTORÉK 1949 (Paragrafus jelen korcsolyázó férfi, kezében német és magyar tábla: Ismét gyűjtök felirattal) C3, 93×90 mm
- Alk. BOLDOG HÚSVÉTOT KIVÁNNAK ILLYÉSÉK (1950) (Kosárban tojást tojó nyúl, mellette meztelen nő) C3, 87×66 mm
- Alk. ALADÁR MANDA DALLA TERRA MAGIARA LA SUA PICCOLA... 1950 (Népviselőtes nő, kezében virággal, mellette pulikutya, egy ajtóra kifüggesztett táblát olvas) C3, 90×130 mm



- Alk. A LITOGRAFIA FELTALÁLÁSÁNAK 150 ÉVES JUBILEUMÁRA 1950 (Szakállas férfi litográfiát készít, két férfi és egy nő társaságában) C3, 120×89 mm



Alk. SEBESY ENDRE ÉS DÚCZ IDA.....TARTJÁK ESKÜVŐJÜKET 1950 (Esküvői pár megy fel a lépcsőn, lent kis Ámor) C3, 95×65 mm

Alk. KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET KIVÁNNAK ILLYÉSÉK 1950 (Szakállas férfi, kezében pezsgőspohár, átkarolja az ölében ülő nőt, fejükre pénzt szór az újévet szimbolizáló meztelen női alak) C3, 115×63 mm



Alk. ELLY TÖRÖK WÜNSCHT EIN GLÜCKLICHES NEUES JAHR 1950 (Fiatal nő, mellette három gyerek, írja a fenti szöveget) C3, 97×70 mm

Alk. HÓN SZERETETT HITVESEM ERZSÓK ASZSZONY....IK SZÜLETÉSNAJÁNÁK EMLÉKÉRE ILLYÉS DR 1950 (Születésnap tortával szakállas férfi térdel egy nő előtt, akinek csak az alsó lábszára látszik) C3, 195×68 mm

Alk. P.F. J.& E TÖRÖK 1951 (Nagy hullámon hánykódó csónakban férfi és női figura, a férfi kezében lóhere) X2, 90×55 mm

Alk. SZÉP KARÁCSONYT ÉS BOLDOG ÚJÉVET KIVÁNNAK DR. ILLYÉSÉK 1951 (Szikla tetején szirén énekel és fésülködik, távcsővel csónakból nézi őt szakállas férfi) C3, 100×65 mm

Alk. BUON ANNO IVON MATTEO LOMBARDO 1952 (Antik városkép előtt régies kosztümöt viselő nő postagalambot ereszt útjára) C3, 100×60 mm

Alk. NAGYON BOLDOG UJESZTENDŐT KIVÁNNAK ILLYÉS DOKTORÉK 1952 (Turbános férfi fúvós hangszerezen játszik) C3, 85×62 mm

Alk. LIETO NATALE E FELICE ANNO NOVELLO... 1952 (Régi városkép előtt harsonát fújó kosztümös fiatal férfi) C3, 100×60 mm

Alk. LIETO NATALE E FELICE ANNO NOVELLO FAMIGLIA PALLAY 1953 (Felhőn álló angyal békeágot tart a kezében) C3, 116×78 mm

Alk. KELLEMES KARÁCSONYT ÉS BOLDOG ÚJ ÉVET KIVÁNNAK ILLYÉS DOKTORÉK 1953 (Szakállas, tajtékipás férfi vázába rendezi az 1953-at) C3, 82×62 mm

Exl. EX LIBRIS DOCTORIS R.A. ROSSETTI 1954 (Polgári enteriőr, az ablak előtt férfi áll, kezében madaras nipp) C3, 12×78 mm

Alk. B.U.É.K. TÖRÖK 1954 (Maszkos figura, fején az 1954-es évszám) X2, 90×55 mm

Alk. NAGYON BOLDOG UJESZTENDŐT KIVÁNNAK DOKTOR ILLYÉSÉK 1954 (Vándoráros öltözetű férfi felé P.F. feliratú táblácskát nyújt női alak) C3, 85×65 mm

Alk. B.U.É.K. 1955 (Angyal figura száll alá az égből, fejével lefelé, kezében BÉKE feliratú tábla) X2, 110×45 mm

Exl. EX LIBRIS PAOLO MASSIMO ANTICI AFFETTOSO RICORDO PALLAY 1957 (Régies hangulatú utcán férfi hóna alatt papírtekerccsel, integető női figurával) C3, 150×92 mm

Alk. HÁZASSÁGKÖTÉSÜNK 20. ÉVFORDULÓJÁRA DOKTOR ILLYÉSÉK 1959 (Szakállas férfi, karjában fakanelat tartó női figurát visz) C3, 110×85 mm

Alk. BÉKÉS BOLDOG ÚJESZTENDŐT KIVÁNNAK DOKTOR ILLYÉSÉK 1960 (Szakállas férfi, csúcsos kucsmában, egyik kezében bot, másikban 1960 feliratú tábla) C3, 87×59 mm

Alk. BOLDOG ÚJÉVET KIVÁNNAK HOBOR JÓZSEFÉK 1960 (Létrás kéményseprő, kezében lóhere, mellette 1960 feliratú tábla) C3, 90×60 mm

Alk. ZUBOR MÁRIA ÉS GALÁNTAI JÁNOS 1968. V. 18.-ÁN 16 ÓRAKOR TARTJÁK ESKÜVŐJÜKET... (Kis Ámor nagy szívet cipel, benne a felirattal) C3, 112×83 mm

Alk. DR. ILLYÉS LÁSZLÓNAK 30 ÉVES BARÁTSÁGUNK EMLÉKÉRE 1968.IV.21. (Egymást átölelő két szakállas figura: Török János kezében toll és ceruza, Illyés László kezében ex libris lap) C3, 120×86 mm

Alk. BOLDOG, BÉKÉS, SZÉP ÚJÉVET KIVÁNNOK TÖRÖK GRAFIKUSMŰVÉSZ... 1969 (Önkarikatúra a művészről, magát szárnyakkal, pipával, ceruzában és ecsetben végződő kezekkel ábrázolja) C3, 112×74 mm



Alk. **KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS SZÉP BÉKÉS ÚJESZTENDŐT KIVÁNNAK ILLYÉS DOKTORÉK** 1969 (Az Illyés házaspárt galamb repíti szánkón) C3, 80×108 mm

Alk. **BOLDOG SZÉP KARÁCSONYT ÉS BÉKÉS ÚJESZTENDŐT KIVÁN A HOBOR CSALÁD** 1969 (a Szent családot idéző három figura, felettük hulló csillag) C3, 111×72 mm

Alk. **SZÉP KARÁCSONYT ÉS BOLDOG ÚJÉVET KIVÁNNAK NÉMETH ISTVÁNÉK PRETORIÁBÓL** 1969 (Kisdedet karján tartó női figura, ikonos ábrázolásban) C3, 86×59 mm

Alk. **AUGURA BUONNATALE 1968 BUONOPO-DANNO 1969 GIANNI MANTERO** (Kisjézus a Háromkirályok körében) C3, 68×86 mm

Alk. **NAGYON BOLDOG ÚJÉVET KIVÁNNAK ILLYÉS DOKTORÉK** 1969-1970 (Összetöpörödött férfi alak, 1969-es feliratú figurán ül, kezével csecsemőt emel a magasba, rajta 1970-es felirat) C3, 98×65 mm



Alk. **BOLDOG BÉKÉS ÚJÉVET KIVÁN TÖRÖK GRAFIKUSMŰVÉSZ** 1970 (Ceruzákból megformált lovon ül a művész) C3, 63×98 mm

Alk. **LIETO NATALE E BUON ANNO NOVELLO AUGURI PER FAMIGLIA DOTT. RAPPALI** (Magyar népviseletes női figura, szárnyakkal, széttárt kezekkel, kötényén felirat) C3, 101×67 mm

Alk. **LIETO NATALE E FELICE ANNO NOVELLO FAMIGLIA PALLAY** (A Szent Család éneklő, népviseletes gyerekek körében, felettük szalagfelirat: Gloria in excelsis Deo) C3, 130×86 mm

Exl. **EX LIBRIS N. TÖRÖK** (Kezében országalmát tartó angyal) X2, 95×66 mm

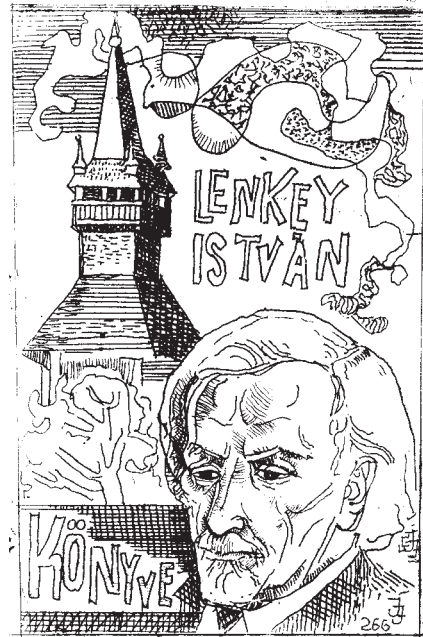


A. Buchanicec (PL) linómetszete,  
X3 (1975), 63×45

## HÍREK

### Dr. Lenkey István kitüntetése

Örömmel adjuk hírül, hogy gyűjtőtársunk, *Imolay dr. Lenkey István* 2009. november 20-án Putnokon – szülőföldje kultúrájáért végzett kiemelkedő tevékenysége elismeréseként – Pro Gömör-díjban részesült. A díjat az alapító dr. Újvári Zoltán professzor emeritus adta át a Tompa Mihály Emlékbizottság



Józsa János rézkarca, C3, Op. 266, 85×60

megalakulásának 50. és a Holló László Galéria indulásának 15. évfordulója alkalmából rendezett konferencián. A laudációban kiemelték azt is, hogy a díjazott elkészítette Józsa János időszaki, Menyhárt József teljes alkalmi grafikáinak és ex libriseinek alkotásjegyzékét; a Magyar Exlibris című folyóirat 1935-36. évfolyamának repertóriumát; rendszeresen publikál kisgrafikai témákból; 2008 májusában Putnokon alkalmi grafikákból és ex librisekből összeállított kiállításának teljes anyagát a Gömöri Múzeumnak adományozta; a saját céljaira készített ex libriseken tudatosan vállalta a gömöri hagyományokat. (Szép példái ennek a Tompa Mihály, Lenkey János százados, Gyöngyössi István, Péczeli József, Tóth Ede portréjával készült Lenkey-könyvjegyek.)



VÁRKONYI KÁROLY emlékkiállítás volt 2010 januárjában a Debreceni Egyetem Művészeti Karán. Ezen grafikai tablók és 9 db olajfestmény került bemutatásra. Január 31-én töltötte volna be 97. születésnapját.

Egy másik kiállítás ugyanott február 14-én nyílt „Bohém hangulat” címmel a karikatúra műfajban. Várkonyi karikatúrái hét darab 35×50-es és egy darab 50×70-es tablón volt felvontatva. Rajta kívül még két másik grafikus: Gárdonyi Sándor és Markos Sándor munkáiból állt össze a tárlat. A meghívó mottója: „Kérem, csak egy arcnyi mosolyt hozzon magával, igérem, egy tarisznyányi jó kedvvel fog távozni!” Kár, hogy ezekről a kiállításokról csak utólag értesültünk.





Moskál Tibor grafikusművész „Én látok, ti is lássatok” címmel megjelent színes grafikai albuma, amelyet Békéscsabán adtak ki a művész 80. születésnapjára és 1 példány ára 1.000 Ft, megrendelhető az alábbi címen:

Tökés Gyula

Jankay Tibor Művészeti Közalapítvány  
5600 Békéscsaba, Andrassy út 37-39.



Békéscsabán jelent meg Moskál Tibor grafikai alkotásjegyzéke, amely ex libriseit és alkalmi grafikáit tartalmazza, kb. 600 tételt. A 32 oldalas kiadványt a művész közreműködésével Király Zoltán állította össze és szerkesztette. Egy példány ára 300 Ft. Kapható Palásthy Lajos egyesületi titkár címén postai utánvétellel, vagy személyesen.



Kedves régi tagunk, Krajcsi Tiborné leánya fiatalon váratlanul elhunyt. Nevére több ex libris is készült. Részvétünk.



Bagarus Zoltán rézkarca, C3, 105×65



Grafikai kiállítás volt a Csokonai Galériában 2010. február 18-tól március 10-ig, „Így látjuk a világot” (mesterek és tanítványok) címmel, a Szentendrei Művészeti Szakközépiskola diákjai és tanárai munkájából. A tanárok között Varga Péter András, körünk tagja is szerepelt.



A kaposvári Petőfi Sándor Emlékkönyvtárban Bálint Ferenc munkái kerültek bemutatásra 2010. január 1-től március 31-ig.

Bálint Ferenc  
rézmetszete,  
C3/C5 (2009),  
38×27



Bálint Ferenc rézmetszete,  
C3/C5, 40×28

## LAPSZEMLE

(Szerkeszti Soós Imre)

*Vitéz Ferenc* egyszemélyes lapja, a NÉZŐ•PONT 29. kötete 130 oldalnyi terjedelemmel jelent meg Debrecenben. A Kálvinista Róma fontos bázisa a hazai kisgrafikának, így hézagpótló írásnak tekinthetjük a folyóirat egyik cikkét, mely a „Kálvinista vonások” az ex libriseken címet viseli. A mintegy 20 oldalra terjedő írás – gazdag képanyag kíséretében – a ma is ható Kálvin-örökséget kutatja fel több művésznök kisgrafikájában. Az önként vállalt feladat teljesítéséhez az illusztris szerző legalább száz ex librist vizsgált meg és közülük többjüket a tanulmány, képének közlésével, részletesen elemez is.

Egy-egy alkotást közöl az alábbi grafikusművészekről: Nagy Árpád Dániel, Fáy Aladár, Kékesi László, Kertes-Kollmann Jenő, Istenes-Iscserkov András, Németh Nándor, Drahos István, Várkonyi Károly. Két-két alkotással szerepel: Vén Zoltán, Józsa János és Solyom Sándor. Négy alkotást láttunk Szilágyi Imrétől. És végül a fametszet felejthetetlen mesterét, Fery Antalt hat lapja képviseli ebben a rangos galériában.

Megjegyezzük még, hogy négyoldalas, külön cikk szól Solyom Sándor kisgrafikáiról, közülük hatot képben is bemutatva.

A vastag füzet a fentiek felül a kultúra számos területét érintő, gazdag ismeretanyagot közöl. Ezek távolabb esnek a lapunk témakörétől. Közülük példaként azért megemlítjük, milyen fontos adatok találhatóak a lapban és annak 823. oldalán. Itt kezdődik ugyanis a hazánkban Kálvinról készült képzőművészeti alkotások felsorolása, mely a téma iránt érdeklődők munkáját könnyíti meg, ezért azt figyelmükbe ajánljuk.



A német egyesület elnöke, Gernot Blum most ünnepli 70. születésnapját. Ebből az alkalomból köszönti őt MITTEILUNDEN DER DEG című lapjukban Thoms alelnök. Megemlíti, hogy a szenvedélyes gyűjtő részére mintegy 500 könyvjegy készült. Tizenhárom könyvet jelentetett meg, most készül a következő.

Az egyesület új cserelistáját a lap mellékleteként kapták meg az olvasók. Ebben mindössze 23 gyűjtő címe szerepel, gyűjtési területeinek felsorolásával.

A tagság iránti figyelmességük jele, hogy név szerint előre köszöntik azokat a gyűjtőket, akik 2010-ben érik majd el a 80 év feletti életkort. A tekintélyes lista végén egy 90 éves és két 93 esztendőes gyűjtő szerepel.



Az OBVESTILA 182. száma a szlovén egyesület negyedévi programját közli. Eszerint minden hónapban kiállítás látogatás vagy előadás várja a tagságot.



A SELCEXPRESS 78. száma vezető helyen emlékezik meg a berlini fal lebontásáról, annak 20. évfordulója alkalmából. A szöveg mellett közlik Vén Zoltán ilyen témájú lapját, lapját, mely C. Zeckai részére készült.

Háromoldalnyi cikk szól a 250 évvel ezelőtt született Schiller német költőfejedelméről. Rövidebb írást közölnek G. F. Händelről, halálának ugyancsak 250. évfordulója alkalmából.

A „Kis Herceg” ritkán szerepel az ex libriseken. Eva Masthoff ez alkalommal írása kíséretében 7 ilyen témájú grafika képet is közli.



Figyelemreméltó, dán és német nyelvű cikket közöl a NOR-DISK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 2009/4. száma. Ebben említés történik egy *Kretz* nevű jogász gyűjtő 2003-ban Münchenben megjelent könyvéről. A kötet ezer darabos jogi témájú exlibris-gyűjteményét ismerteti. A lap cikke ennek 30 lapját mutatja be. A magyar gyűjtők részére készült az itt közölt, eredeti színeiben a címlapon is látható könyvjegy, *Balog István* alkotása. Ezen kívül a *dr. Lusztig István* és *dr. Illyés S. László* nevére készült lap képe is szerepel a cikkben. Ez utóbbi *Petry Béla* alkotása.



*Balog István színes kliséje, P7 (1910), 110×85*

A THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWSLETTER 149. számában egy angol ex librist példaként említve *Ichigoro Uchida* felsorolja azokat a kellékeket, melyeket a címeres könyvjegyeknek tartalmazniuk kell, mivel azok a címer elengedhetetlen részei is.

*George Sekine* tíz kép kíséretében betekintést ad a Don Quijote-ábrázolásokat tartalmazó könyvjegyek kiterjedt világába. Az illusztrációk között szerepel *Kékesi László* rézkarca.

A finn EXLIBRIS ABOENSIS 68. száma kétoldalmi, meleg hangú cikkben emlékezik meg egyesületünk alapításának 50. évfordulójáról. *Leila Lehtiranta* az eltelt időre visszatekintve megemlíti *Palásthy Lajos*, *König Róbert*, *Csiby Mihály*, *Kopasz Márta*, *Fery Antal*, *Müller Árpád*, *Diskay Lenke* és *Semsey Andor* nevét. Közli lapunk múlt évi egyik számának címlapját, továbbá *Havasi Tamás*, *Bálint Ferenc*, *Varga*



*Vojtech Cinybulak (CS) fametszete, X2 (1969) 25×55*

*Péter* és *Moskál Tibor* egy-egy lapját. – Ötoldalas, gazdagon illusztrált cikk szól *Irina Panaskova* sokoldalú, fiatal litván grafikusnőről. Mellékletként megjelent a finn egyesület névsora: az egyesületnek közel 500 tagja van.

A MITTEILUNKGEN DER ÖEG 2009. évi decemberi száma arról ad hírt, hogy „Egy élet az ex librisért” címmel megjelent könyvük *Ottmar Premstaller*ről, az osztrák egyesület egykori elnökéről. A gondos kiállítású könyv a 25 oldalnyi életrajz mellett 40 illusztrációt, továbbá 6 beragasztott, szignált ex librist is tartalmaz. Ára 27 euró+postaköltség.

Egy további cikk arról ad hírt, hogy az olaszországi Sassoferrato városban kiállítást rendeztek az *Assisi Szent Ferencet* ábrázoló kisgrafikákról. A kiadott katalógus 127 ilyen alkotás képét mutatja be.

A lapszám mellékleteként megkaptuk a tagnévsort is, mely szerint az osztrák egyesületnek 146 tagja van, de hozzátartozik még 16 intézmény is.

A Balti tenger kikötővárosa, Turku régi nevét viseli a finn gyűjtők egyik folyóirata, az EXLIBRIS ABOENSIS. A latin szöveg fordítása: Abói könyvjegy. A kiterjedt gyűjtőélettel büszkélkedő országban még egy ilyen szaklap jelenik meg. (Az Exlibris Utiset szintén szerepel időnként ebben a rovatunkban.) A gazdagabb kivitelű abói lap egyik első cikke a finn-orosz háború 70. évfordulójára emlékeztetve két ilyen témájú könyvjegyvet mutat be, melyek jóval az események után készültek.

„Finnország olasz barátja” címmel illeti a lap a Lucca városban élő *Valero Mezzetti* grafikusművészt, akinek feleségével együtt készült fényképeiből hármat is közölnek az alkotó harminc, valóban kifogástalan fametszetű könyvjegyének társaságában. – A kanadai téli olimpia alkalmából két ilyen témájú kisgrafika közlésével hívja fel a szerkesztő a gyűjtők figyelmét. – Tíz svéd ex libris képét közlik egy további írásukban abból az alkalomból, hogy az ország gyűjtőinek egyesülete 75 éves jubileumát ünnepli. Ezúttal közlik a svéd szaklap egyik címloldalát is. A folyóirat az Exlibris-cirkuláret címet viseli és ugyancsak szerepel időnként lapszemlénkben.

Prága város szépségeinek és ugyanakkor a Loire-menti kastélyoknak is szerelmese volt a tavaly elhunyt *Petr Melan* (1947-2009). Életútjáról *Jacques Pierre* rövid cikkéből semmit sem tudunk meg, de azt igen, hogy nagyon kedvelte a szép nőket is. Erről egyébként a közölt 14 igényes, mélynyomású illusztráció is meggyőzi az olvasót.

A fentieket a L'EX-LIBRIS FRANCAIS összevont 252-253. számában olvastuk. A terjedelmes lapszámnak majdnem a felét teszi ki *J. F. Chassaing* írása az 1934-ben Colmarban született *Frédéric Kuhlmann* francia grafikusról, akit a szerző „az ex libris építészének” nevez. Mivel a művész könyvjegyével a 360-as opus-szám felé tart, ez alkalommal csak az alkotásjegyzék első felét, 176 kisgrafika képét és jellemző adatait jelentették meg, „Folyt. köv.” megjegyzéssel utalva a további részre. A pompás exlibris-folyam áttekintése valóban „ünneplés szemnek”. A színben, formában változatos anyagban a realista művektől a geometrikus absztrakt, sőt szürrealista formanyelvig változatos kifejezési formákkal találkozunk. Rendhagyó módon ezúttal a katalógus egy oldalának másolatát közöljük.

Igen tanulságos *Jacques Pierre* írása, mely sok kép kíséretében a mélynyomású kisgrafika készítésének menetét mutatja be.





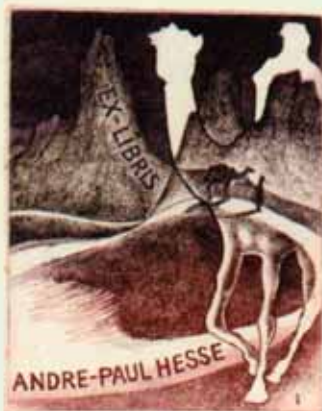
98 – RICH GENEVIÈVE  
C3, C5 1993 [95 x 80]



93 – ZINGLE-VARGENAU  
FRANÇOISE  
C3 1993 [80 x 80] PASTEUR



96 – RIETSCH DENISE  
C3, C5 1993 [100 x 90]  
PROFESSEUR DE MATHÉMATIQUES / VUE  
SUPPOSÉE DU CHÂTEAU DE HORBOURG  
(HAUT-RHIN)



99 – HESSE ANDRÉ-PAUL  
C3, C5 1993 [105 x 80]  
BIBLIOPHILE



103 – CIESLEWSKI TADEUSZ  
IN MEMORIAM  
C3, C5 1994 [120 x 94]  
CONCOURS VARSOVIE 1994 (POLOGNE)



101 – KAUFFMANN MARC  
C3, C5 1994 [100 x 80] CONCOURS  
RABELAIS 1994 (A.F.C.E.L.)  
(REPRO. ELF N° 192 P.DE COUVERTURE)



100 – KUHLMANN MARIE-HÉLÈNE  
C3, C5 1993 [96 x 80]



102 – SEJOURNANT PIERRE  
C3, C5/2 1994 [108 x 100]  
CONCOURS RABELAIS 1994 (A.F.C.E.L.)  
(REPRO. ELF N° 193 P.78)



97 – PFLUG MARIE-LOUISE  
C3, C5 1993 [105 x 80]  
PROFESSEUR DE FRANÇAIS AU LYCÉE  
TECHNIQUE DE COLMAR.

A csehországi KNIŽNÍ ZNAČKA 4/2009. száma arról ad hírt, hogy *Tomas Hrinac* művészüik 50 éves kora előtt már több magas kitüntetésben részesült. 2009-ben a Spanyolországban rendezett Josep Ribera nemzetközi biennále fődíját nyerte el. – Egy további cikk arról szól, hogy *M. Humplik* kiállította japán ex libriseit a múlt év nyarán egy ostrovi művészeti galériában. A mintegy 360 darabot kitevő gyűjtemény a XX. század 70 alkotójától származik. – A cseh egyesület éves találkozóját 2010. szeptember 17-19. napján rendezik meg Hradec Králové városban.

## KÖNYVESPOLC

### MOSKÁL TIBOR JUBILEUMI KÖTETE

Egyesületünk egyik alapító tagját, a Békéscsabán élő *Moskál Tibort* nyolcvanadik születésnapja alkalmából pompás kiállítás kiadvánnyal köszöntötte a helyi intézmények és tisztelőinek tekintélyes sora. A könyv címe: *ÉN LÁTOK, TI IS LÁSSATOK!* – idézet Komjáthy Jenő költeményéből. (Kiadta a Jankay Tibor Művészeti Alapítvány. Nyomdai kivitel: Sirályka Nyomda, Békéscsaba.)



*Moskál Tibor fametszete, X2, Op. 463 (1992), 72×62*

A keménykötésű, mintegy 70 lapot tartalmazó kötet első cikkében *Király Zoltán* lapunk szerkesztője a grafikus és a KBK között fennálló gyümölcsöző kapcsolat jelentőségét méltatja. Egy további írás azt az utat vázolja fel, melyet a művész a Hungária Gumigyár munkapadjától a kisgrafikáig megtett és amelynek állomásai kiterjedt, sokoldalú művészetét eredményezték. Élettörténetének ez a periódusa ugyanitt szlovák nyelven, majd angolul is olvasható. Dicsérendő figyelmesség ez a helybeli szlovák anyanyelvű lakosság, valamint a művészt Európa-szerte ismerő grafika gyűjtők felé.

Két oldalt tesz ki az 1987-ben kezdődött egyéni és számtalan csoportos kiállításának felsorolása. A kötet további, terjedelmesebb részében illusztrációk sora ad képet az olvasó számára munkásságáról. Tájképeket ábrázoló néhány rézkarc után ugyanilyen témák szerepelnek az azokat követő 14 linómetszeten is. Tr betűjellel közlik négy lavírozott tollrajzát, melyek Erdélyben és Bulgáriában tett utazásai emlékei. Rézkarc-technikával készült, többszínű virágábrázolásai után könyvjegyek következnek. Harminc színes, magas és mély-



*Moskál Tibor rézkarca, C3, Op. 562 (2007), 55×62*

nyomású ex libris, melyek alkotójuk nevét nemzetközileg ismertté tették.

Igen ékes bizonyítéka a művész iránti rokonszenv megnyilvánulásának az a névsor, melyet a kötet befejező részében közölnek. A mű megjelenését elősegítő barátok és intézmények felsorolásának nagy részét békéscsabai illetőségűek teszik ki, de támogató jelentkezett még Bajáról, sőt Kaliforniából is.

A kötet szépséghibája, amit nem hallgathatunk el, az a szövegben egyes szavaknak itt-ott előforduló helytelen egybeírása, mint pl. Élővízcsatorna, Lajosbácsi, Művelődésiház. Ugyancsak bántja a szemet a színezett grafikák technikájának Coll betűjellel történt megjelölése, ami inkább a collage-elnevezést sugallja. A színezett grafikai lapokon használatos Col a francia Coloré (színezett) szóból ered, csak így van értelme feltüntetésének.

Ne tekintse az olvasó kákán csomót keresésnek ezt a megjegyzést. Inkább a segítő szándékot fedezze fel benne, mely művésztárgunkról a jövőben készülő írásokhoz, például a folytonosan bővülő alkotásjegyzékhez kíván tanácsal szolgálni.

Külön köszönet illeti a Jankay Alapítvány munkatársát, Tökés Gyulát, akinek odaadó szervező és támogató munkásságával, és gondozása alatt valósulhatott meg ez a méltó ajándék.

Mindent összevetve megelégedéssel állapítjuk meg, hogy a születésnapra készült, izléses kiadvány méltóképpen mutatja be Békéscsaba megbecsült polgárát. Konkrét, kézzel fogható jókívánság ez a 80 esztendő, örökifjú művésznek, akit a jubileum alkalmából e rokonszenvező sorokkal a KBK is köszönt.

*Soós Imre*



*Rose Reinhold (A) fametszete, X2, 64×50*



## HIRDETÉS

Kérem azokat a kisgrafika barátokat és művészeket, akiknek Várkonyi Károlytól 1928–1968-ig terjedő időszakból exlibrisek vannak a tulajdonukban, küldjenek nekem eredeti méretű fénymásolatokat, mert szeretnék a munkáiból összeállítani egy azonosító kollekciót. Sajnos ebből az időszakból nagyon kevés nyomat és nyomódúc maradt fenn. Viszonzásul ugyanennyi eredeti nyomatot küldök a munkáiból, de küldhetnek az e-mail címemre is másolatot az eredeti nyomatméret közlésével és ha eleendő az e-mail másolat, hasonló módon el tudom küldeni, csak kérek e-mail vagy postai címet.

Várkonyi Zsolt

4031 Debrecen, Derék u. 207. II./4.

e-mail: varkonyi.zsolt@ipmedia.hu



[www.istanbulekslibris.org](http://www.istanbulekslibris.org)

## XXXIII. NEMZETKÖZI EXLIBRIS KONGRESSZUS ISZTAMBUL

Törökországban, Isztambulban rendezik meg a soron következő nemzetközi ex libris kongresszust, 2010. augusztus 25-29. között.

Az előzetes információk szerint a részvételi díj 170 euró lesz, kísérőknek 150 euró. Az összeget 2010. május 3-ig kéri befizetni az alábbi bankszámlák valamelyikére:

Istanbul Ekslibris Dernegi

Bank neve: Yapi Kredi Istinye Branch.

Számlaszám: (EUR) 249-80354040

Swift Code: YAPITRIS

IBAN: TR80 0006 7010 0000 0080 3540 40

Vagy:

Istanbul Ekslibris Dernegi

Bank neve: Akbank Maslak Branch.

Számlaszám: (EUR) 0645 0092044

Swift Code: AKBKTRIS

IBAN: TR90 0004 6006 4503 6000 0920 44

### A kongresszus tervezett programja:

Augusztus 25 szerda: Regisztráció és csere.

Augusztus 26 csütörtök: 9 órától csere, 9-18 óráig látogatás a Hagia Sophia múzeumban, a Kék mecsetben és a Topkapi palotában. Kötetlen látogatás a Nagy Bazárban és vásárlás. 18-24 óráig körülnézés a Beyoglu Istiklal utcában és vacsora.

Augusztus. 27 péntek: 9 órakor ünnepélyes megnyitó. 10 órától kiállítások megnyitása: 1. Nemzetközi ex libris pályázat; 2. I. Uchida, H. R. Scheffer és a Moszkvai Exlibris múzeum anyagából kiállítás. 3. Régi könyvek kiállítása. 4. Az előző kongresszusok fotói.

11-16 óráig csere. 16-19 óráig látogatás az isztambuli Exlibris Múzeumban és az IMOGA grafikai művészetek múzeumban. 20.30-tól 24 óráig fakultatív vacsora a Kervansaray étteremben (költsége 70 euro).

Augusztus 28. szombat: 9-11 óráig a FISAE delegációk értekezlete. 11-től 12.30-ig kerekasztal beszélgetés: „Árusítani vagy nem árusítani.” 9-14 óráig a csere folytatása. 14.30 és 17.30 között tengeri utazás a Boszporuszon. 19.30-tól 23 óráig záró bankett.

Augusztus 29. vasárnap: 9-12 óráig utolsó alkalom a csere-re, résztvevők eltávozása. 10 órától háromnapos fakultatív kirándulás Cappadóciába, költsége 389 euro.

Részletes információ: <http://www.istanbulekslibris.org>, <http://www.fisae.org>

A Kongresszuson való részvételhez a következő adatokat kell megadni:

Keresztnév (First name):

Vezetéknév (Surname):

Nemzetiség (Nationality):

Férfi (Male) vagy nő (Female):

Cím (Address):

Telefon, fax, mobilszám, e-mail cím

Kísérő személyek (Accompanying persons):

Milyen nyelvet beszél: English, German, French, Russian, Spanish, Italian.

Részt kíván-e venni az augusztus 27-i pénteki ebéden (ára 70 euro): igen, nem

A kappadóciái úton részt kíván-e venni (augusztus 29-31., ára 389 euro): igen, nem

Ezen kívül mellékelni kell 1 darab igazolványképet, az azonosítási jelvényhez.

Ezt a regisztrációs nyilatkozatot legkésőbb 2010. május 3-ig kell eljuttatni aláírva, dátummal ellátva prof. Hasip Pektas címére: Isik University Faculty of Fine Arts, Buyukdere Cad. No: 106 TR-34398 Maslak-Sariyer Istanbul, Törökország.

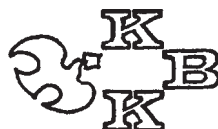
**Akik szervezett utazás keretében kívánnak részt venni a kongresszuson, sürgősen jelentsék szándékukat a titkárnak, mert a résztvevők számától függ, hogy lehet-e külön autóbust indítani. A 7 napos utazás várható költsége 110 000 forint.**

## EGYESÜLETI HÍREK

Egyesületünk pénzügyi téren 2009. december 31-ét a következő eredményekkel zárta: bankban lekötött betét 1 250 000 Ft. Folyószámlán 105 365 Ft. Kézipéztárban: 82 026 Ft. Kifizetetlen számlánk nem volt. Már decemberben többen befizették a 2010. évi tagdíjat. 2009-ben a Nemzeti Civil Alapprogramtól 100 000 Ft támogatást kaptunk (490 000 Ft-ot kértünk), ezt a folyóiratunk megjelenítésére fordítottuk. 2010-ben ismét pályáztunk, 490 000 Ft-ot kérve.

A tagdíjat viszont az intézőbizottság az őszi ülésén, az egyre növekvő árak miatt 2010-re **2000 Ft**-ban állapította meg. Külföldiek változatlanul 30 euro tagdíjat fizetnek.

Honlapunkon ([www.kisgrafika.hu](http://www.kisgrafika.hu)) igyekszünk friss híreket közölni (kiállítások, események stb.).



**A Kisgrafika Barátok Egyesülete internetes honlapja a [www.kisgrafika.hu](http://www.kisgrafika.hu) címen érhető el.**

## SUMMARY

*Imre Soós: Van Gogh Village Nuenen is to be Opened in the Netherlands*

The municipality Nuenen is going to set up a memorial site at the old town hall devoted to the artist's memory. A number of Hungarian-related things will be shown there, since several Hungarian artists have created memorial prints. Béni Ferenczy was the first artist in the world who designed a commemorative medal for Van Gogh. The memorial place will be opened in 2010.

*József Zenei: Family Circle – a Large-Scale Dual Exhibition of Anna László and Péter Tóth in Szeged*

The two artists are mother and son. They exhibited their graphical works and some enamel pieces of Anna László in addition.

*Zoltán Király: A Collective Exhibition of Three Graphic Artists*

At Csokonai Cultural Centre in Budapest Gyula Köhegyi, Gyula Sajtos and Péter Ürmös displayed their recent works as well as some earlier and lesser-known ones.

*Zoltán Király: A New Exhibition by Noémi Tavaszy*

At the Centre of the Hungarian Culture Foundation the female artist's exhibition was dedicated to the memory of Ferenc Erkel, composer. Some exhibits were in colour and they represented the characters of the Hungarian national opera, *Bánk bán*.

*Péter Ürmös: Graphics from Transylvania „Here and Now”*

The Vármegye Galéria in Budapest often hosts exhibitions by Transylvanian artists. As a part of their program series called „Time Bridges”, graphical works by artists, both living and deceased, are displayed on the walls. The opening event was visited by a fair number of members of our society, KBK. We could meet a lot of artists' names familiar to most of us.

*Kornélia Tóth, Mrs Vas: The Fabulous Beauty of Faith and Art*

Mihály Csiby's *ars poetica* is presented based on his book „Visible Invisible”. The artist is introduced through his books during a personal meeting with the author.

*Katalin Török: A Catalogue of Small-Sized Graphical Works by János Török Nemes, Part Two*

The second part of the list is also compiled by the artist's daughter.

*News, Reviews, Bookshelf, Society Life*

## AUSZUG

*Imre Soós: Es wird bald die Van Gogh Village Neuen in Holland eröffnet*

Im alten Rathaus wird eine Gedenkstätte von der Stadt Neuen zur Erinnerung des Künstlers errichtet. Hier werden viele ungarische Bezugspunkte zu sehen: zahlreiche ungarischen Graphiker haben Van Gogh Gedenkblätter geschaffen. Béni Ferenczy als Erster auf der Welt hat Van Gogh Gedenkmünze geschafft. Das Haus wird im Laufe des Jahres 2010 eröffnet.

*József Zenei: Familienkreis – Ausstellung von Anna László und Péter Tóth in Szeged*

Eine großzügige Ausstellung von Mutter und Sohn war in Szeged zu sehen. Alle beide beschäftigen sich mit Graphik, aber für Anna László ist das Feueremail auch nicht fremd.

*Zoltán Király: Gemeinsame Ausstellung drei Graphiker*

Drei Graphiker Gyula Köhegyi, Gyula Sajtos und Péter Ürmös haben in einer gemeinsamen Ausstellung im Kulturzentrum

Csokonai in Budapest ihre neue oder in früheren Zeiten geschaffenen aber weniger bekannten Blätter ausgestellt.

*Zoltán Király: Neue Ausstellung von Noémi Tavaszy*

Im Stammsitz der Stiftung „Ungarische Kultur” wurde die Ausstellung der Künstlerin „Zur Erinnerung an Ferenc Erkel” veranstaltet. Die ausgestellten, in vielen Fällen farbige graphische Werke führten die Figuren der Oper *Bánk bán* des Komponist vor.

*Péter Ürmös: Graphik aus Siebenbürgen „Hier und jetzt”*

Die Galerie „Vármegye” in Budapest gibt öfter Platz für Künstler aus Siebenbürgen. Eine Ausstellung ist aus dem Programm „Die Zeitbrücken” aus den Werken von noch lebenden und schon verstorbenen Graphiker aus Siebenbürgen zu sehen. Viele Mitglieder der KBK haben an der Eröffnung teilgenommen und wir konnten uns mit vielen Namen von bekannten Graphikern treffen.

*Frau Vas Kornélia Tóth: Märchenhaft schöne Welt des Glaubens und der Kunst*

Poetisches Credo von Mihály Csiby mit Rücksicht auf sein Buch „Das sichtbare Unsichtbares”

Die Autorin aufgrund ihrer persönlichen Begegnung mit dem Graphiker stellt Mihály Csiby durch Darlegung seiner Bücher vor.

*Katalin Török: Verzeichnis der kleingraphischen Werke von János N. Török Teil 2.*

Die Tochter des Graphikers veröffentlicht den zweiten Teil des Verzeichnisses.

*Nachrichten, Presseschau, Bücherregale, Vereinnachrichten.*

## RÉSUMÉ

D'après l'article d'Imre Soós sous peu ouvrira ses portes le VAN GOGH VILLAGE à Nuenen. Dans l'ancien hôtel de ville seront exposés les documents de la vie de l'artiste avec les petites gravures et médailles représentant son portrait et ses créations. Parmi ces oeuvres d'art figurent en grand nombre les créations des artistes hongrois, y compris la médaille de Béni Ferenczy, la première au monde, créé en 1936.

József Zenei écrit sur une exposition magnifique organisée à Szeged, où Mme Anna László et son fils Péter Tóth ont exposé ses créations.

Zoltán Király fait un compte rendu sur l'exposition de nos trois membres. Gyula Köhegyi, Gyula Sajtos et Péter Ürmös ont exposé ses créations anciennes et récentes à Budapest, dans la Maison de Culture Csokonai.

Dans son exposition récente Mme Noémi Tavaszy a présenté ses gravures colorées. Elles représentent les personnages de l'opéra de Ferenc Erkel. Nous publions l'article de Zoltán Király sur l'événement.

On a exposé dans la Galerie Vármegye à Budapest plusieurs oeuvres graphiques des artistes décédés de Transylvanie. D'après l'article de Péter Ürmös les créations y exposées sont en vénération dans les pays européens.

Mme Vas écrit sur le livre récemment publié de Csiby Mihály: „Le visible invisible”. Dans son résumé sur cette publication elle dessine aussi le portrait de l'artiste.

Mme Katalin Török publie la deuxième partie de la liste des créations de son feu père János Török.

*Rubriques ultérieures: Nouvelles, Revue de presse, Bibliophilie.*